

ویژگی‌های روان‌سنجی پرسشنامه ابعاد و رفتارهای والدگری در والدین ایرانی Psychometric Properties of the Parenting Behaviours and Dimensions Questionnaire in Iranian parents

Soliman Ahmadboukani

Ph.D. in Counseling, Department of Counseling,
University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran.

Fariba Soheili*

Ph.D. in Counseling, Department of Counseling,
Alzahra University, Tehran, Iran.

fariba.soheili20@gmail.com

Narmin Mashayekhinia

MA in Family Counseling, Department of Counseling,
Alzahra University, Tehran, Iran.

Gashav Sharifi

Ph.D. Student in Counseling, Department of
Counseling, Alzahra University, Tehran, Iran.

سلیمان احمدبوکانی

دکتری مشاوره، گروه مشاوره، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.

فریبا سهیلی (نویسنده مسئول)

دکتری مشاوره، گروه مشاوره، دانشگاه الزهرا، تهران، ایران.

نرمین مشایخی نیا

کارشناسی ارشد مشاوره خانواده، گروه مشاوره، دانشگاه الزهرا (س)، تهران،
ایران.

گشاو شریفی

دانشجوی دکتری مشاوره، گروه مشاوره، دانشگاه الزهرا (س)، تهران، ایران.

Abstract

The aim of this study was to investigate the psychometric properties of the Persian version of the Parenting Dimensions and Behavior Questionnaire. In this descriptive-normative research, the sample consisted of 329 parents with children aged 7 to 12 years at the elementary educational level who were selected by convenience sampling method in Sanandaj and Marivan in the academic year 1400-1401. To collect data, parenting dimensions and behavior questionnaires (PBDQ, 2015) and Alabama Parenting Questionnaire (APQ, 1990) were used. The results of calculating the content validity ratio (CVR) and content validity index (CVI) with scores higher than 0.83 and 0.75 indicated the appropriateness of the content of the questionnaire. The results of the confirmatory factor analysis confirmed the 6 main factors of the questionnaire and the good fit of the model. The results of the convergent and divergent validity showed a significant correlation between the subscales of the Dimensions and Parenting Behavior Questionnaire and the subscales of the Alabama Parenting Questionnaire ($p < 0.01$; $p < 0.05$). The internal consistency of the questionnaire was confirmed using Cronbach's alpha coefficient ($\alpha = 0.87$) and McDonald's omega coefficient ($\omega = 0.88$). Thus, considering the appropriateness of psychometric properties of the Persian version of the questionnaire (29 items), it can be used in research and evaluation studies to explore more accurately parenting behaviors in Iranian parents.

Keywords: Psychometric Properties, Parenting Dimensions, and Behavior Questionnaire, confirmatory factor analysis.

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی نسخه فارسی پرسشنامه ابعاد و رفتارهای والدگری است. در این پژوهش توصیفی - هنجاریابی نمونه شامل ۳۲۹ والد دارای کودکان ۷ تا ۱۲ سال در مقطع تحصیلی ابتدایی بود که به صورت نمونه‌گیری در دسترس در شهرهای سنندج و مریوان در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ انتخاب شدند. برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه‌های ابعاد و رفتارهای والدگری (PBDQ, ۲۰۱۵) و پرسشنامه فرزندپروری آلاباما (APQ, ۱۹۹۰) استفاده شد. نتایج محاسبه نسبت روایی محتوا (CVR) و شاخص روایی محتوا (CVI) با نمره بالاتر از ۰/۸۳ و ۰/۷۵ حاکی از مناسب بودن محتوای پرسشنامه بود. نتایج تحلیل عامل تأییدی، ۶ عامل اصلی پرسشنامه و برازش مطلوب مدل را تأیید کرد. نتایج بررسی روایی همگرا و واگرا حاکی از همبستگی معنادار میان زیرمقیاس‌های پرسشنامه ابعاد و رفتارهای والدگری با زیرمقیاس‌های پرسشنامه والدگری آلاباما بود ($p < 0.01$; $p < 0.05$). همسانی درونی پرسشنامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ($\alpha = 0.87$) و ضریب اومگای مک‌دونالد ($\omega = 0.88$) تأیید شد؛ بنابراین با توجه به مطلوب بودن ویژگی‌های روان‌سنجی نسخه فارسی این پرسشنامه (۲۹ سؤالی) می‌توان از آن در کارهای پژوهشی و ارزیابی، جهت بررسی دقیق‌تر رفتارهای والدگری در جمعیت والدین ایرانی بهره برد.

واژه‌های کلیدی: ویژگی‌های روان‌سنجی، پرسشنامه ابعاد و رفتارهای والدگری، تحلیل عامل تأییدی.

والدین نقش مهمی در رشد و سلامت روان کودکان ایفا می‌کنند چرا که در چگونگی شکل‌گیری تعاملات کودک و محیط نقش داشته و به رشد سازگاری کودک کمک می‌کنند. والدین با سبک‌های والدگری خود بر شکل‌گیری سلامت روان و جسم فرزندان، مهارت‌های رفتاری و تحصیلی آنها و حتی مشارکتشان در بازار کار در مراحل بعدی زندگی کودکان تأثیر می‌گذارند (بورن‌استین^۱، ۲۰۱۳). پژوهش‌ها حاکی از آن است که محیط خانوادگی حمایتگر و بعضی راهبردهای خاص والدگری می‌توانند تأثیرات مثبتی بر رشد و بهزیستی کودکان داشته باشند (پیرا^۲، ۲۰۲۱؛ تمچف^۳ و همکاران، ۲۰۱۸؛ قلمی و سهرابی، ۱۳۹۸). والدگری وظیفه‌ای چندوجهی است و شیوه‌ای که والدین به انجام این وظیفه می‌پردازند نقشی مهم در رشد و سلامت کودکان دارد (ورهوون^۴ و همکاران، ۲۰۱۷). پژوهش‌های طولی و فراتحلیل نشان می‌دهند که بسیاری از اختلالات و مشکلات بزرگسالی علیرغم اینکه در دوران بزرگسالی آشکار می‌شوند معمولاً ریشه در تجارب زمان کودکی و شیوه تعامل والد با کودک دارند (کید^۵ و همکاران، ۲۰۲۲؛ جاسمت^۶ و همکاران، ۲۰۱۴). و در واقع والدگری عاملی کلیدی در رشد روان‌آسیب‌شناسی‌های اولیه است و روش‌های سختگیرانه والدین با مشکلات رفتاری کودکان در ارتباط هستند (ریان^۷ و همکاران، ۲۰۱۷).

والدگری را می‌توان مجموعه‌ای از تعاملات، رفتارها، هیجانات، عقاید، دانش، نگرش‌ها و عملکردهای مرتبط با مراقبت‌های پرورش فرزندان دانست (یونیسف^۸، ۲۰۱۶). پژوهشگران به هنگام پرداختن به مفهوم والدگری با در نظر گرفتن سه مفهوم رفتارها و اعمال والدگری^۹، سبک‌های والدگری و ابعاد والدگری^{۱۰}، راهبردهای متفاوتی را اتخاذ می‌کنند (کوپنز و کیلمنز^{۱۱}، ۲۰۱۹). از آنجاکه در پژوهش اخیر رفتارها و ابعاد والدگری بررسی می‌شود لازم است نخست این سه مفهوم تمیز داده شوند. رفتار یا اعمال والدگری نمایانگر فرصت‌های حقیقی هستند که والدین برای کودک فراهم می‌آورند و به شکل‌گیری تجربه‌های عینی او از زندگی کمک می‌کنند (بورن‌استین و همکاران، ۲۰۱۸). در ارتباط با ابعاد والدگری، مطالعه ادبیات والدگری نشان می‌دهد که تحت تأثیر دو چارچوب نظری عمده شامل نوع‌شناسی دیبانا بامریند^{۱۲} و مطالعات بعدی^{۱۳} والدگری، سه بُعد کلیدی در والدگری عبارت‌اند از: حمایت، کنترل رفتاری و (اجتناب از) کنترل روان‌شناختی (استولز^{۱۴}، ۲۰۱۴). ارتباط هیجانی پایدار و ثابت، حمایت، گرمی و پذیرش از جانب والدین بیانگر بُعد حمایت است. کنترل رفتاری معرف میزان نظارت، وضع قوانین، محدودیت‌ها و راهبردهای انضباطی از سوی والدین برای مدیریت و کنترل رفتارهای کودک است و کنترل روان‌شناختی شامل رفتارهای کنترل روانی از جمله ایجاد احساس گناه، خجالت، محروم کردن از محبت و توجه خود و طرد کودک است که اثرات منفی بر او می‌گذارد (کوپنز و کیلمنز، ۲۰۱۹؛ مارتینز^{۱۵} و همکاران، ۲۰۲۰؛ گواگوسیس^{۱۶} و همکاران، ۲۰۲۲). سبک والدگری بیانگر عقاید و باروها، نگرش‌ها و شیوه‌هایی است که والدین در حین تربیت فرزندان دارند که بر مبنای دو بعد گرمی و سخت‌گیری چهار سبک والدگری مقتدر، مستبد، سهل‌گیر و بی‌توجه شناسایی شده‌اند (کیان^{۱۷} و همکاران، ۲۰۲۲).

درحالی‌که تعداد قابل‌توجهی از پژوهش‌های نظری و تجربی طی شش دهه گذشته بر روی مفهوم والدگری متمرکز بوده‌اند، در مورد عناصر اصلی و سنجش این سازه هنوز نیز اختلاف‌نظر وجود دارد و بیشتر ابزارهای سنجش والدگری بر سبک‌های والدگری متمرکز بوده‌اند

- 1 Bornstein
- 2 Pereira
- 3 Temcheff
- 4 Verhoeven
- 5 Kidd
- 6 Joussemet
- 7 Ryan
- 8 UNICEF
- 9 Parenting practices
- 10 Parenting dimensions
- 11 Kuppens & Ceulemans
- 12 Diana Baumrind
- 13 Dimensional studies
- 14 Stolz
- 15 Martines
- 16 Goagoses
- 17 Qian

رید^۱ و همکاران، ۲۰۱۵). این درحالی است که پرسشنامه‌های سنجش والدگری بر اساس نقطه تمرکز آنها بسیار متنوع‌اند و بسته به تمرکز پژوهشگران بر سبک‌ها، ابعاد و نگرش‌ها در حیطه والدگری، حوزه ارزیابی‌ها متفاوت بوده است و در واقع در هر کدام از ابزارهای سنجش در حیطه والدگری، تلاش شده است تا سبک‌ها، اعمال و رفتارهای والدگری از طریق ارزیابی پرسشنامه‌ای به‌نوعی تعریف و تعیین معنا و حدود گردند (که‌رمان^۲ و همکاران، ۲۰۱۷). از جمله پرسشنامه‌هایی که در حوزه والدگری در ایران مورد اعتباریابی قرار گرفته‌اند می‌توان به پرسشنامه‌های شیوه‌های فرزندپروری بامریند (مینایی و نیک زاد، ۱۳۹۶)، پرسشنامه والدگری آلاباما فرم کودکان (سامانی، ۱۳۹۰)، پرسشنامه سبک‌ها و ابعاد فرزندپروری رابینسون و همکاران (گودرزی و همکاران، ۲۰۲۰) و پرسشنامه شاخص استرس فرزندپروری فرم کوتاه (فدایی و همکاران، ۱۳۸۹) اشاره کرد.

پرسشنامه ابعاد و رفتارهای والدگری^۳ که در پژوهش حاضر به بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی آن اقدام می‌شود توسط رید و همکاران (۲۰۱۵) برای والدین کودکان رده سنی پیش از نوجوانی (۳ تا ۱۲ سال) طراحی شده است. پرسشنامه دارای ۳۳ گویه و ۶ زیرمقیاس است: گرمی و محبت عاطفی^۴، انضباط تنبیهی^۵، دخالت مضطربانه^۶، حمایت از خودمختاری^۷، انضباط سهل‌گیرانه^۸ و انضباط دموکراتیک^۹. این پرسشنامه در مرحله اول حاوی ۱۱۶ گویه بوده است. در مرحله تحلیل عامل اکتشافی تعداد ۴۱ گویه به دلیل داشتن بار عاملی پایین تر از ۰/۳۲ و ۱۵ گویه نیز به دلیل به متقاطع بودن بارهای عاملی و ۲۲ گویه به دلیل عدم تناسب نظری یا تاثیر بر پایایی مقیاس یک گویه نیز به دلیل عدم همخوانی نحوه نمره گذاری با مقیاس مربوطه حذف شده‌اند. در تحلیل عامل تأییدی از ۳۶ گویه باقیمانده نهایتاً پرسشنامه ۳۳ گویه‌ای از شاخصهای برازش مناسب برخوردار بوده است. همچنین نتایج همسانی درونی عاملها قابل بوده است (بین ۰/۶۶ تا ۰/۸۳). در پژوهش کایریازموس^{۱۰} و همکاران (۲۰۱۹) که بر روی ۶۲۱ والد یونانی انجام شده است نیز مدل ۶ عاملی تأیید شده است و همسانی درونی عاملها مابین ۰/۶۹ تا ۰/۸۵ گزارش شده است.

رید و همکاران (۲۰۱۵) این پرسشنامه را با هدف در نظر گرفتن تغییرات رفتارهای والدگری معاصر در سنجش ابعاد و رفتارهای والدگری ساختند. از جمله این تغییرات می‌توان به اشتغال زنان، کاهش جمعیت خانواده‌ها، افزایش رفاه عمومی، استفاده بیشتر از رسانه‌ها و اینترنت به‌عنوان منبع آموزش رفتارهای والدگری، افزایش طلاق و اختصاص زمان بیشتر برای کار توسط والدین به‌منظور تأمین رفاه فرزندان در مقایسه با اختصاص زمان برای تأمین نیازهای عاطفی فرزندان اشاره کرد. از آنجاکه جامعه ایرانی نیز به‌عنوان یک جامعه در حال گذار از سنت به مدرنیته در حال تجربه تغییرات فوق‌الذکر است؛ بنابراین بهره‌گیری از پرسشنامه‌هایی که این تغییرات را در نظر گرفته و متمرکز بر ابعاد و رفتارهای والدگری باشند ضروری می‌نماید. علاوه بر این، رفتارها و سبک‌های والدگری به‌طور وسیعی با ارزش‌های فرهنگی و انتظارات اجتماعی شدن در جامعه سازگار هستند. ابعاد اصلی والدگری از جمله گرمی و کنترل در فرهنگ‌های مختلف با شدت و تنوع مختلفی مورد توجه است (چن^{۱۱} و همکاران، ۲۰۱۹). بنابراین فرهنگ‌های مختلف، نیمرخهای متفاوتی در شیوه‌ها و رفتارهای والدگری دارند و روشهای والدگری یکسان ممکن است در فرهنگ‌های مختلف بسته به بافت فرهنگی - اجتماعی تأثیرات متفاوتی بر رشد کودک داشته باشند (هسلیم^{۱۲} و همکاران، ۲۰۲۰).

بنابراین، بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی پرسشنامه ابعاد و رفتارهای والدگری در جامعه ایرانی و بررسی دلالت یا عدم دلالت عامل‌های این پرسشنامه در نمونه ایرانی ضروری می‌نماید؛ بنابراین در پژوهش حاضر تلاش می‌شود تا ویژگی‌های روان‌سنجی پرسشنامه ابعاد و رفتارهای والدگری در جامعه ایرانی مورد مطالعه و بررسی قرار گیرد و علاوه بر بررسی روایی محتوایی و صوری پرسشنامه، ساختار عاملی آن نیز مورد بررسی قرار گیرد.

1 Reid
 2 Kahraman
 3 Parenting Behaviours and Dimensions Questionnaire (PBDQ)
 4 Emotional warmth
 5 Punitive Discipline
 6 Anxious Intrusiveness
 7 Autonomy Support
 8 Permissive Discipline
 9 Democratic Discipline
 10 Kyriazos
 11 Chen
 12 Haslam

پژوهش اخیر از لحاظ هدف از نوع کاربردی و از لحاظ روش از نوع پژوهش‌های همبستگی است. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کلیه والدین دارای کودکان ۷ تا ۱۲ سال مقطع ابتدایی ساکن در شهرهای سمنان و میوان در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ بود. باتوجه به اینکه جمع‌آوری داده‌ها به‌صورت آنلاین بود دسترسی به والدین کودکان زیر ۷ سال دشوار بود و بنابراین در پژوهش حاضر ویژگی‌های روان‌سنجی پرسشنامه در مورد والدین کودکان ۷ تا ۱۲ سال بررسی گردید. در مورد حجم نمونه نظرات مختلفی بیان شده است که بر اساس نظرات بوتنگ^۱ و همکاران (۲۰۱۸) و همچنین مطابق با گوادانولی و ولیسر^۲ (۱۹۸۸) برای انجام تحلیل عاملی، حجم نمونه بالاتر از ۳۰۰ نفر برای بررسی و مقایسه قابل قبول از الگوهای موجود در داده‌ها لازم است. همچنین مطابق با نونالی^۳ (۱۹۷۸) به ازای هر گویه از پرسشنامه مورد بررسی تعداد ۱۰ پرسشنامه باید جمع‌آوری شود بنابراین با توجه به اینکه تعداد گویه‌های پرسشنامه اخیر ۳۳ سوال بود هدف اولیه جمع‌آوری ۳۳۰ پرسشنامه بود که در نهایت ۳۵۲ پرسشنامه بصورت نمونه‌گیری در دسترس جمع‌آوری شد که پس از ارزیابی‌های اولیه تعداد نهایی نمونه ۳۲۹ نفر بود. باتوجه به همه‌گیری کرونا و تعطیلی مدارس، اطلاع‌رسانی و نیز جمع‌آوری پرسشنامه‌ها به‌صورت آنلاین و از طریق پلتفرم‌های واتساپ و شاد انجام شد. ملاک ورود به پژوهش شامل تمایل والدین به شرکت در پژوهش، داشتن سواد خواندن و نوشتن، داشتن یک فرزند یا بیشتر که سن حداقل یکی از فرزندان بین ۷ تا ۱۲ سال باشد. عدم سابقه ابتلا به اختلال روانی (افسردگی و اضطراب) والدین یکی دیگر از ملاک‌های ورود بود که بصورت خودگزارشی در بخش پرسش‌های مربوط به اطلاعات جمعیت شناختی از والدین پرسیده شد چرا که پژوهش نشان می‌دهد که مشکلات روانی والدین به شیوه نامطلوبی بر توانایی والدگری آنها اثر می‌گذارد. (هسلیم^۴ و همکاران، ۲۰۱۶). ملاک خروج شامل انصراف از تکمیل پرسشنامه پرسشنامه‌های ناقص و مخدودش بود. پژوهش حاضر به تأیید کمیته اخلاق دانشگاه الزهرا رسیده است. پرسشنامه‌ها فاقد نام شرکت‌کنندگان بود و پیش از پر کردن پرسشنامه‌ها فرم رضایت آگاهانه به تأیید شرکت‌کنندگان رسید و به شرکت‌کنندگان اطلاع داده شد که در هر مرحله از پژوهش در صورت عدم تمایل به ادامه می‌توانند از پژوهش خارج شوند. جهت بررسی ساختار عاملی پرسشنامه، تحلیل عاملی تأییدی توسط نرم‌افزار AMOS نسخه ۲۵ محاسبه شد. برای تحلیل نتایج پایایی و روایی از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۵ استفاده شد. نتایج پایایی با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ و ضریب اومگای مک دونالد تحلیل شد و روایی همگرا و واگرا به کمک روش همبستگی پیرسون محاسبه گردید.

ابزار سنجش

پرسشنامه ابعاد و رفتارهای والدگری^۵ (PBDQ). این پرسشنامه توسط رید و همکاران (۲۰۱۵) با هدف ارزیابی ابعاد و رفتارهای والدگری والدین دارای کودکان سنین ۳ تا ۱۲ سال در یونان طراحی شده است. پرسشنامه شامل ۳۳ گویه است که در آن زیر مقیاس‌های گرمی و محبت عاطفی، حمایت از خودمختاری و انضباط دموکراتیک بصورت مستقیم و در یک طیف ۶ درجه‌ای از هرگز (۱) تا همیشه (۶) نمره‌گذاری می‌شود. سوالات زیر مقیاس‌های انضباط تنبیهی، انضباط سهل‌گیرانه و دخالت مضطربانه به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند (هرگز = ۶ و همیشه = ۱). این پرسشنامه دارای ۶ زیرمقیاس است: گرمی و محبت عاطفی (۶ گویه)، انضباط تنبیهی (۵ گویه)، دخالت مضطربانه (۶ گویه)، حمایت از خودمختاری (۵ گویه)، انضباط سهل‌گیرانه (۶ گویه) و انضباط دموکراتیک (۵ گویه). نتایج پژوهش آنها با استفاده از تحلیل عامل اکتشافی و تأییدی موید مدل ۶ عاملی بوده و نتایج تحلیل عامل تأییدی نشان می‌دهد که پرسشنامه از شاخص‌های برازش قابل قبولی برخوردار بوده است. در پرسشنامه اصلی نمرات برش تعیین نشده است و نیز گزارشی از نمره کل داده نشده است. میزان پایایی این ابزار بر اساس محاسبه ضریب آلفای کرونباخ برای زیرمقیاس‌های فوق به ترتیب ۰/۸۳، ۰/۷۹، ۰/۶۶، ۰/۷، ۰/۷، ۰/۷۵ گزارش شده است. همچنین بررسی همبستگی میان نمرات زیرمقیاس‌ها با محاسبه ضریب همبستگی پیرسون در پژوهش رید و همکاران (۲۰۱۵) حاکی از همبستگی مثبت و معنادار میان گرمی عاطفی و حمایت از خودمختاری ($r=0/49$) و انضباط دموکراتیک ($r=0/53$)، و دخالت مضطربانه ($r=0/26$) و همبستگی منفی و معنادار میان گرمی عاطفی و انضباط تنبیهی ($r=-0/37$) و انضباط سهل‌گیرانه ($r=-0/19$) بود. در پژوهش حاضر ویژگی‌های روان‌سنجی پرسشنامه در بخش نتایج ارائه شده است.

1 Boateng

2 Guadagnoli & Velicer

3 Nunnally

4 Haslam

5 The Parenting behaviors and dimensions questionnaire

پرسشنامه والدگری آلاباما^۱ (APQ): پرسشنامه والدگری آلاباما توسط فریک^۲ (۱۹۹۱) به منظور ارزیابی رفتارهای والدگری والدین کودکان ۶ تا ۱۸ سال طراحی شده است و دارای دو فرم والد و کودک است. این پرسشنامه دارای ۴۲ گویه است که در یک طیف ۵ درجه‌ای از هرگز (۱) تا همیشه (۵) نمره‌گذاری می‌شوند. پرسشنامه فاقد نمره‌گذاری معکوس است. این پرسشنامه دارای ۵ زیرمقیاس است که عبارت‌اند از: مشارکت، والدگری مثبت، نظارت ضعیف، انضباط ناپایدار و تنبیه بدنی. فریک (۱۹۹۱) پایایی کل مقیاس را با کمک محاسبه میانگین ضریب آلفای کرونباخ برای کل زیرمقیاس‌های فوق ۰/۶۸ گزارش کرده است. ۵ سال بعد پایایی این پرسشنامه برای زیر مقیاسها در پژوهش شلتون^۳ و همکاران (۱۹۹۶) بررسی شده است که میزان پایایی با محاسبه ضریب آلفای کرونباخ برای دو زیرمقیاس مشارکت و والدگری مثبت، ۰/۸ و برای دو زیر مقیاس نظارت ضعیف، انضباط ناپایدار، ۰/۶۷ و برای زیر مقیاس تنبیه بدنی ۰/۴۶ گزارش شده است. همچنین در پژوهش اساو^۴ و همکاران (۲۰۰۶) بر گروه والدین آلمانی با استفاده از تحلیل عامل اکتشافی و تأییدی ساختار ۵ عاملی تأیید شده است و همه زیرمقیاس‌های این پرسشنامه به غیر از زیرمقیاس انضباط ناپایدار با روش محاسبه ضریب آلفای کرونباخ دارای همسانی درونی بالای ۰/۷ بوده‌اند. در ایران، میزان پایایی این پرسشنامه با محاسبه ضریب آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه ۰/۶۲ و برای زیر مقیاس‌ها بین ۰/۵۳ تا ۰/۷۹ گزارش شده است (آورد و همکاران، ۱۳۹۶). در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ برای ۵ زیر مقیاس فوق به ترتیب ۰/۶۶، ۰/۶۶، ۰/۶۵، ۰/۵۱، ۰/۶۵ به دست آمد.

یافته‌ها

تعداد اولیه پرسشنامه‌های تکمیل شده ۳۵۲ بود که تعداد ۱۴ پرسشنامه در گام اول به دلیل عدم برخورداری از ملاک‌های ورود از تحلیل خارج شدند و تعداد ۳۳۸ پرسشنامه باقی ماندند. پس از محاسبه فاصله ماهالانوبیس به منظور بررسی داده‌های پرت تعداد ۹ پرسشنامه دیگر به دلیل اینکه معناداری فاصله ماهالانوبیس آن‌ها کمتر از ۰/۰۰۱ بود از مجموعه داده‌ها حذف شدند و نهایتاً تعداد نهایی ۳۲۹ پرسشنامه جهت بررسی و تحلیل داده‌ها باقی ماند.

تعداد کل شرکت‌کنندگان در پژوهش اخیر ۳۲۹ والد دارای کودک رده سنی ۷ تا ۱۲ سال بود که ۸۲/۱٪ شرکت‌کنندگان (۲۷۰ نفر) زن و ۱۷/۹٪ شرکت‌کنندگان (۵۹ نفر) مرد بودند. میانگین سنی شرکت‌کنندگان به‌طور کلی ۳۷/۳۷ با انحراف معیار ۵/۰۴ بود. ۳۱۸ نفر از شرکت‌کنندگان (۹۶/۷٪) متأهل بودند و ۱۱ نفر (۳/۳٪) گزارش کرده بودند که جدا شده‌اند. حدود نصف شرکت‌کنندگان (۵۰/۲٪) دارای تحصیلات دیپلم و زیر دیپلم بودند. ۴۸/۶٪ از شرکت‌کنندگان دارای تحصیلات دانشگاهی بودند و ۱/۲٪ (۴ نفر) به این سؤال پاسخ نداده بودند. از نظر وضعیت اقتصادی خانواده، ۵۶ نفر از شرکت‌کنندگان (۱۷٪) گزارش کرده بودند که درآمد ماهیانه خانواده زیر ۳ میلیون است، ۱۵۱ نفر (۴۵/۹٪) درآمد خانواده را بین ۳ تا ۷ میلیون و ۷۰ نفر (۲۱/۳٪) درآمد خانواده را بالای ۷ میلیون اعلام کرده بودند. ۵۲ نفر (۱۵/۸٪) این سؤال را بی‌پاسخ گذاشته بودند. میانگین سن فرزندان که والدین پرسشنامه را مطابق آنها پاسخ دادند ۹/۲۹ با انحراف معیار ۱/۹۶ بود. جنسیت فرزندان شامل ۱۰۸ دختر (۳۲/۸٪) و ۲۲۱ پسر (۶۷/۲٪) بود.

به منظور ترجمه پرسشنامه ابعاد و رفتارهای والدگری روش بریزلین^۵ به کار گرفته شد (بریزلین^۵ و همکاران، ۱۹۸۶). در این روش نخست پرسشنامه از انگلیسی به فارسی برگردانده شد و سپس یک متخصص مسلط به زبان انگلیسی و بی‌اطلاع از نسخه انگلیسی، نسخه ترجمه شده فارسی را به انگلیسی برگرداند. سپس در مرحله بعد این دو نسخه باهم مقایسه شدند و ابهامات و تناقض‌های بین دو نسخه برطرف شد. در نهایت نسخه پایانی مورد توافق، جهت بررسی روایی محتوا توسط ۹ متخصص آشنا با حوزه فرزندپروری مورد نظر سنجی قرار گرفت و سپس روایی صوری پرسشنامه توسط ۱۳ والد مورد بررسی قرار گرفت.

روایی محتوایی، کفایت ابزار را در اندازه‌گیری موضوع مورد نظر نشان می‌دهد. روایی محتوایی توسط متخصصان حوزه مورد نظر انجام می‌گیرد که بر اساس نظرات آنها در مورد ضرورت وجود گویه‌ها، نسبت روایی محتوایی لاوشه^۶ و بر اساس سه معیار سادگی و روان بودن،

1 Alabama parenting questionnaire (APQ)

2 Frick

3 Shelton

6 Essau

5 Brislin

6 lawshe content validity ratio

Psychometric Properties of the Parenting Behaviours and Dimensions Questionnaire in Iranian parents

مربوط بودن و وضوح یا شفاف بودن، شاخص روایی محتوایی^۱ محاسبه می‌گردد (بوتنگ و همکاران، ۲۰۱۸). مطابق با جدول لاوشه (۱۹۷۵)، با تعداد ۸ متخصص حداقل نسبت روایی محتوا (CVR) برای هر گویه باید برابر یا بالای ۰/۷۵ باشد. و مطابق با لین (۱۹۸۶) با تعداد ۸ متخصص حداقل شاخص روایی محتوا (CVI) برای هر گویه باید برابر یا بالای ۰/۸۳ باشد. همانطور که در جدول ۱ قابل مشاهده است میزان CVR برای تمام گویه‌ها بالای ۰/۷۵ و میزان CVI برای تمام گویه‌ها بالای ۰/۸۳ بود و بنابراین در این بخش هیچ گویه‌ای حذف نگردید. روایی صوری، قضاوت تعدادی معدود از پاسخ‌دهندگان به پرسشنامه در مورد مناسب بودن و روشن بودن گویه‌های پرسشنامه است. در این مرحله ۱۳ والد به پرسشنامه پاسخ دادند و باتوجه به نظرات آنها در مورد دو گویه ترجمه جملات ساده‌تر و روشن‌تر شد. پس از این مرحله پرسشنامه نهایی شده در مقیاس وسیع پخش شد.

جدول ۱. میزان نسبت روایی محتوا و شاخص روایی محتوا برای پرسشنامه ابعاد و رفتارهای والدگری به همراه گویه‌های ترجمه شده

CVI	CVR	گویه‌ها
۱	۱	۱. به فرزندم می‌گویم که چقدر به او افتخار می‌کنم.
۱	۱	۲. فرزندم را تشویق می‌کنم تا فعالیت‌ها و علایق خودش را انتخاب کند.
۰/۸۷	۰/۷۵	۳. سعی می‌کنم خواسته‌های فرزندم را پیش‌بینی کرده و قبل از اینکه درخواست کند برایش فراهم کنم.
۱	۱	۴. به زندگی فرزندم علاقه نشان می‌دهم.
۱	۰/۷۵	۵. وقتی فرزندم ناراحت می‌شود تسلیم خواسته‌هایش می‌شوم.
۱	۱	۶. وقتی فرزندم در خانه نیست نگران او هستم.
۱	۰/۷۵	۷. وقتی فرزندم کاری می‌کند که ناراحت شوم صبرم را از دست می‌دهم.
۰/۸۷	۰/۷۵	۸. فرزندم را تشویق می‌کنم قبل از آنکه درخواست کمک کند، کارهایش را خودش انجام دهد
۱	۰/۷۵	۹. اگر فرزندم از انجام کارش پشیمان شود تنبیه اش نمی‌کنم.
۱	۱	۱۰. فرزندم را تشویق می‌کنم تا قبل از تصمیم‌گیری، عواقب انتخاب‌هایش را در نظر بگیرد
۱	۱	۱۱. بیشتر به احساسات فرزندم توجه می‌کنم تا خودم
۱	۱	۱۲. به فرزندم فرصت می‌دهم تا بداند چه رفتارهایی مناسب است.
۱	۱	۱۳. سعی می‌کنم فوراً خواسته‌های فرزندم را برآورده کنم.
۰/۸۷	۱	۱۴. من فرزندم را تهدید به تنبیه‌هایی می‌کنم که هیچ‌وقت واقعاً انجام نمی‌دهم.
۱	۱	۱۵. کارهایی که فرزندم خودش می‌تواند انجام دهد را من برایش انجام می‌دهم.
۰/۸۷	۱	۱۶. به فرزندم نشان می‌دهم که بدون هیچ قید و شرطی دوستش دارم.
۱	۰/۷۵	۱۷. دلیل اینکه چرا بعضی از کارها را نباید انجام دهد به فرزندم می‌گویم
۱	۱	۱۸. بعضی اوقات به فرزندم سخت می‌گیرم و برخی اوقات راحت می‌گذرم.
۱	۱	۱۹. بر مبنای سن و توانایی فرزندم او را در کارها مشارکت می‌دهم.
۱	۱	۲۰. وقتی فرزندم به من نیاز دارد برای او وقت می‌گذارم.
۱	۰/۷۵	۲۱. تنبیهی که در نظر می‌گیرم به حال و هوای من بستگی دارد.
۱	۱	۲۲. بیشتر زندگی‌ام را به فرزندم اختصاص می‌دهم تا به شخص دیگری.
۱	۱	۲۳. با فرزندم در مورد عواقب رفتارهایش صحبت می‌کنم.
۱	۱	۲۴. کارهایی که فرزندم از انجام آنها طفره می‌رود را من به‌جایش انجام می‌دهم
۱	۱	۲۵. مسئولیت‌هایی که به فرزندم می‌دهم متناسب با سن اوست
۰/۸۷	۱	۲۶. من پاسخگویی نیازها و احساسات فرزندم هستم.
۱	۱	۲۷. به فرزندم اجازه می‌دهم حرف بزرگ‌تر از خودش را قطع کند.
۱	۱	۲۸. تلاش می‌کنم از فرزندم در برابر تجربه احساسات منفی محافظت کنم.
۱	۱	۲۹. فرزندم را بیشتر از آن حدی که در نظر داشتم تنبیه می‌کنم.
۱	۱	۳۰. به فرزندم فرصت می‌دهم تا مسائل را خودش درک کند قبل از آنکه من برایش توضیح کنم.
۱	۰/۷۵	۳۱. زمانی که فرزندم بد رفتاری می‌کند تنبیه اش نمی‌کنم.
۱	۰/۷۵	۳۲. نقاط قوت و استعدادهای فرزندم را می‌شناسم.
۱	۱	۳۳. به فرزندم توضیح می‌دهم که در مورد رفتارهایش چه احساسی دارم.

پس از جمع‌آوری داده‌ها، میانگین، انحراف استاندارد، کجی و کشیدگی عامل‌های مورد مطالعه در پرسشنامه اخیر محاسبه شد. همان‌طور که در جدول ۲ قابل مشاهده است میانگین نمرات والدین در ۶ زیرمقیاس در دامنه بین ۱۰/۰۶ (انضباط تنبیهی) و ۲۸/۵۳ (گرمی و محبت عاطفی) قرار دارد و میزان انحراف استاندارد میانگین زیرمقیاس‌ها در دامنه ۲/۳ تا ۴/۶ واقع شده است. دامنه کجی نمرات مربوط به عامل‌ها بین ۰/۴۱۷ و ۰/۳۱۸- و دامنه کشیدگی بین ۰/۰۴۸- و ۰/۸۰۸- قرار داشت.

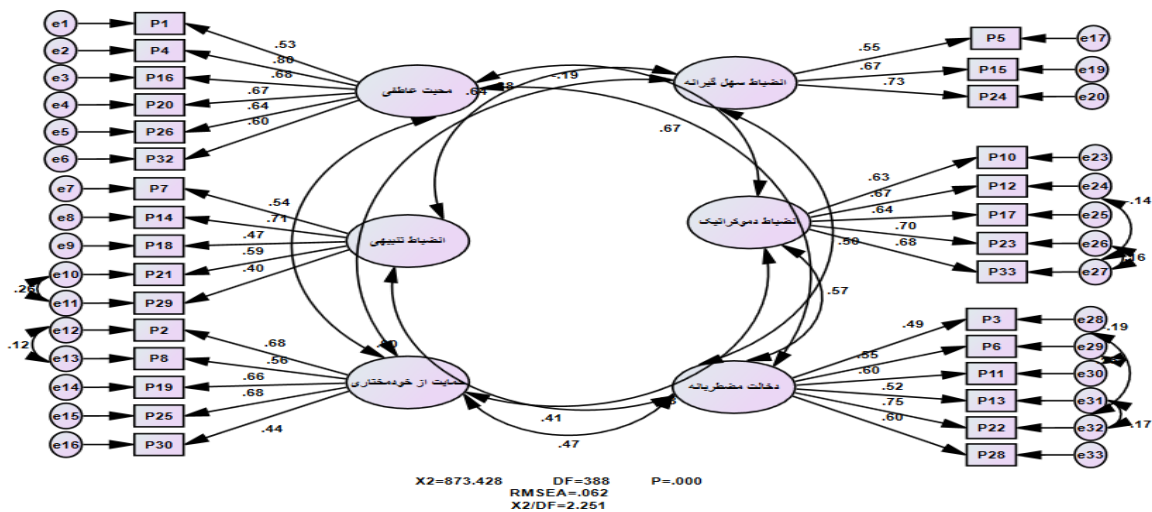
جدول ۲. میانگین و انحراف استاندارد عامل‌های مورد مطالعه

ابعاد و رفتارهای والدگری	گرمی عاطفی	حمایت از خودمختاری	انضباط دموکراتیک	انضباط سهل‌گیرانه	انضباط تنبیهی	دخالت مضطربانه
میانگین	۲۸/۵۳	۲۲/۵۵	۲۳/۸۵	۱۰/۰۶	۱۴/۴۹	۲۴/۰۸
انحراف استاندارد	۴/۶۲	۳/۸۶	۳/۸۴	۲/۳۵	۴/۱۹	۴/۸۵
کجی	-۰/۵۰۶	-۰/۳۱۸	-۰/۳۶۰	۰/۴۱۷	۰/۳۲۷	۰/۱۸۳
کشیدگی	-۰/۵۲۶	-۰/۴۹۶	-۰/۸۰۸	-۰/۰۴۸	-۰/۲۸۸	-۰/۷۸۱

قبل از انجام تحلیل عامل تأییدی، از شاخص‌های کجی و کشیدگی جهت بررسی نرمال بودن داده‌ها استفاده شد. نتایج تحلیل نشان داد که برای نمونه فعلی مقدار کجی بین ۱/۲۳- و ۱/۳۵+ بود و مقدار کشیدگی بین ۱/۰۸- و ۱/۵۳+ بود؛ بنابراین نتایج نشان داد که داده‌ها به‌صورت طبیعی توزیع یافته‌اند. به‌منظور بررسی مناسب بودن داده‌ها برای تحلیل عاملی از آزمون کیس-میر-اولکین (KMO) که مقدار آن همواره بین صفر و یک در نوسان است، استفاده شد. نتایج نشان می‌دهد که عدد معناداری KMO برای پرسشنامه ابعاد و رفتارهای والدگری بیشتر از (۰/۸۹۳) است؛ لذا می‌توان گفت داده‌ها برای تحلیل عاملی مناسب هستند. همچنین برای اطمینان از مناسب بودن داده‌ها مبنی بر این که ماتریس‌های همبستگی‌هایی که پایه تحلیل قرار می‌گیرند در جامعه برابر صفر نیست، از آزمون بارتلت استفاده شد. باتوجه به نتایج جدول ۳، مقدار آزمون بارتلت ($p < 0.01$ ، $\lambda = 3928/84$) کروییت بارتلت) به دست آمد که نشان‌دهنده اطمینان از کفایت نمونه‌گیری است. سپس تحلیل عامل تأییدی محاسبه شد. در شکل شماره ۱ مدل ساختار عاملی به تصویر کشیده شده است.

جدول ۳. نتایج آزمون بارتلت و کیس-میر-اولکین

متغیر	نتایج KMO	نتایج کروییت بارتلت	معناداری
پرسشنامه ابعاد و رفتارهای والدگری	۰/۸۹۳	مجدور کای ۳۹۲۸/۸۴	درجه آزادی ۵۲۸
			۰/۰۰۱

شکل شماره ۱: مدل ساختار عاملی پرسشنامه ابعاد و رفتارهای والدگری

Psychometric Properties of the Parenting Behaviours and Dimensions Questionnaire in Iranian parents

همان‌طور که در شکل شماره ۱ می‌توان دید نتایج تحلیل عاملی پس از حذف کوواریانس‌های غیرمعنادار نشان می‌دهد که بارهای عاملی برای تمامی گویه‌ها به‌غیراز سه گویه ۹، ۲۷ و ۳۱ که مربوط به عامل انضباط سهل‌گیرانه بودند در دامنه قابل قبول بین ۰/۴۰ (گویه ۲۹) و ۰/۸۷ (گویه ۴) قرار داشتند؛ بنابراین در مجموع پرسشنامه ۲۹ سؤالی در جمعیت ایرانی مورد تأیید قرار گرفت. در جدول شماره ۳ گویه‌های ترجمه شده و با بارهای عاملی بالاتر از ۰/۴۰ قابل مشاهده است. به‌منظور بررسی برازش مدل، شاخص‌های برازندگی مختلفی پیشنهاد می‌شود که در پژوهش حاضر شاخص‌های برازندگی در سه گروه شاخص‌های برازش مطلق (کای اسکور هنجار شده^۱ و شاخص نیکویی برازش^۲، تطبیقی (شاخص برازش تطبیقی^۳ و شاخص برازندگی فزاینده^۴) و شاخص‌های برازش مقتصد (ریشه میانگین خطای برآورد^۵ و شاخص برازش مقتصد هنجار شده^۶) محاسبه شدند. در جدول شماره ۴ مقادیر قابل قبول برای شاخص‌های فوق مطابق با بیرن^۷ (۲۰۱۳) به همراه نتایج حاصل از پژوهش حاضر آورده شده است. همانگونه که قابل مشاهده است شاخص‌های برازش به‌دست‌آمده در مجموع نشان از برازش مطلوب و قابل قبول مدل با داده‌ها دارد و ساختار عاملی پرسشنامه ابعاد و رفتارهای والدگری تأیید می‌شود.

جدول ۴. شاخص‌های برازش مدل

شاخص برازش	میزان	ملاک	تفسیر
کای اسکور هنجار شده (CMIN/DF)	۲/۵۱	کمتر از ۵	برازش مطلوب
نیکویی برازش (GFI)	۰/۹۰	بالاتر از ۰/۹	قابل پذیرش
برازش تطبیقی (CFI)	۰/۹۱	بالاتر از ۰/۹	قابل پذیرش
شاخص برازندگی فزاینده (IFI)	۹۲	بیش از ۰/۹۰	قابل پذیرش
ریشه میانگین خطای برآورد (RMSEA)	۰/۰۶۱	کمتر از ۰/۰۸	برازش مطلوب
شاخص برازش مقتصد هنجار شده (PNFI)	۰/۸۱	بیش از ۰/۰۵	برازش مطلوب

جهت بررسی روایی همگرا و واگرا، همبستگی میان زیر مقیاس‌های پرسشنامه ابعاد و رفتارهای والدگری یا زیرمقیاس‌های پرسشنامه فرزندپروری آلاباما مورد بررسی قرار گرفت. همان‌طور که در جدول شماره ۵ قابل مشاهده است نتایج تحلیل همبستگی پیرسون حاکی از آن است که میان زیرمقیاس‌های گرمی و محبت عاطفی، حمایت از خودمختاری و انضباط دموکراتیک با زیر مقیاس‌های مشارکت و والدگری مثبت از پرسشنامه والدگری آلاباما رابطه مثبت و معنادار وجود دارد و میان زیر مقیاس‌های انضباط تنبیهی، انضباط سهل‌گیرانه و دخالت مضطربانه با زیرمقیاس‌های نظارت ضعیف، انضباط ناپایدار و تنبیه بدنی نیز رابطه مثبت و معنادار وجود دارد. علاوه بر آن میان زیرمقیاس‌های گرمی و محبت عاطفی، حمایت از خودمختاری و انضباط دموکراتیک با زیرمقیاس‌های نظارت ضعیف، انضباط ناپایدار و تنبیه بدنی رابطه معکوس و معنادار وجود دارد.

جدول ۵. همبستگی میان زیرمقیاس‌های پرسشنامه ابعاد و رفتارهای والدگری و پرسشنامه والدگری آلاباما

ابعاد و رفتارهای والدگری	گرمی عاطفی	حمایت از خودمختاری	انضباط دموکراتیک	انضباط سهل‌گیرانه	انضباط تنبیهی	دخالت مضطربانه
درگیری	۰/۳۴۵**	۰/۲۶۵**	۰/۲۸۰**	-۰/۲۵۶**	-۰/۱۴۵**	-۰/۱۱۶*
والدگری مثبت	۰/۴۸۱**	۰/۳۹۲**	۰/۳۶۷**	-۰/۱۶۸**	-۰/۳۲۱**	-۰/۳۱۴*
آلاباما	-۰/۳۱۷**	-۰/۲۹۵**	-۰/۲۶۸**	۰/۴۰۲**	۰/۱۵۷**	۰/۱۱۴**
والدگری بی‌ثبات	-۰/۲۰۵**	-۰/۱۹۳**	-۰/۱۶۷**	۰/۳۰۶**	۰/۴۹۴**	۰/۱۹۰**
تنبیه بدنی	-۰/۲۶۴**	-۰/۲۷۷**	-۰/۳۰۲**	۰/۱۱۵*	۰/۵۱۰**	۰/۲۴۶*

1 Normed Chi-square (CMIN/DF)

2 Goodness of Fit Index (GFI)

3 Comparative Fit Index (CFI)

4 Incremental Fit Index (IFI)

5 Root Mean Squared Error of Approximation (RMSEA)

6 Parsimonious Normed Fit Index

7 Byrne

$$* p < .05 \quad ** p < .01$$

بررسی همسانی درونی پرسشنامه با محاسبه آلفای کرونباخ و ضریب اومگای مک‌دونالد صورت گرفت. نتایج آلفای کرونباخ و ضریب اومگای مک‌دونالد برای کل پرسشنامه ($\omega = 0/88$ ؛ $\alpha = 0/87$) و زیر مقیاس‌های گرمی و محبت عاطفی ($\omega = 0/81$ ؛ $\alpha = 0/80$)، انضباط تنبیهی ($\omega = 0/70$ ؛ $\alpha = 0/69$)، حمایت از خودمختاری ($\omega = 0/75$ ؛ $\alpha = 0/75$)، انضباط سهل‌گیرانه ($\omega = 0/70$ ؛ $\alpha = 0/68$)، انضباط دموکراتیک ($\omega = 0/79$ ؛ $\alpha = 0/79$) و دخالت مضطربانه ($\omega = 0/74$ ؛ $\alpha = 0/74$) بود که همگی در دامنه قابل قبول قرار دارد.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی نسخه فارسی پرسشنامه ابعاد و رفتارهای والدگری در بین والدین کودکان ۷ تا ۱۲ ساله ایرانی بود. نتایج نشان داد که نسخه فارسی پرسشنامه حاضر که شامل ۲۹ گویه است از ویژگی‌های روان‌سنجی مطلوبی برخوردار است. در ابتدا با هدف بررسی درستی محتوا، مقادیر نسبت روایی محتوا و شاخص روایی محتوا مورد بررسی قرار گرفتند. در این مرحله هیچ گویه‌ای حذف نشد و مطلوبیت گویه‌ها مورد تأیید قرار گرفت.

سپس ساختار عاملی پرسشنامه توسط تحلیل عامل تأییدی بررسی شد. بر اساس نتایج این تحلیل مدل ۶ عاملی مورد تأیید قرار گرفت که همخوان با نسخه اصلی پرسشنامه توسط رید و همکاران (۲۰۱۵) است. در این مرحله سه گویه از نسخه اصلی به دلیل داشتن بار عاملی پایین‌تر از ۰/۴ از مدل حذف شدند. هر سه گویه مربوط به عامل انضباط سهل‌گیرانه و شامل گویه‌های ۹، ۲۷ و ۳۱ بودند.

عامل اول پرسشنامه حاضر که مورد تأیید قرار گرفت گرمی و محبت عاطفی (۶ گویه) است و همخوان با ادبیات پیشین پژوهش بیانگر میزان عشق و عاطفه‌ای است که والدین به فرزندان خود ابراز می‌کنند، از آنها حمایت کرده و برای آنها فضای تعامل و استدلال فراهم می‌آورد (مارتینز و همکاران، ۲۰۲۰). عامل دوم، انضباط تنبیهی (۵ گویه) است که بیانگر سطوح بالای راهبردهای انضباطی سخت و خشن، روان‌شناختی و وابسته به خلق والد است. طرد و خصومت والدینی که در این زیر مقیاس منعکس شده است شاید بخشی از بعد کنترل روان‌شناختی باشد که شامل انتقاد، خصومت، پرخاشگری، سخت‌گیری، نادیده گرفتن، و غفلت است (والینگ^۱ و همکاران، ۲۰۰۷). عامل سوم دخالت مضطربانه (۶ گویه) بیانگر گرایش بیش از حد والد برای محافظت از کودک است. عامل چهارم، حمایت از خودمختاری (۵ گویه) است که نمایانگر رفتارهای والدگری پاسخگو و پشتیبان خودمختاری در کودک است. عامل پنجم، انضباط سهل‌گیرانه (۳ گویه) به سطح پایین تعیین قوانین و انتظارات والدینی در تعامل با کودکان اشاره دارد (رید و همکاران، ۲۰۱۵). عامل ششم، انضباط دموکراتیک (۵ گویه) به استفاده والدین از استدلال و توضیح اشاره دارد. این والدین از پذیرش محبت‌آمیز و تعیین ساختار به شیوه‌ای که تقویت‌کننده خودمختاری است به‌خوبی استفاده می‌کنند. از این شیوه والدگری به‌عنوان والدگری قاطع و مهربان یاد می‌شود (نلسن و لات^۲، ۲۰۱۰).

نتایج روایی همگرا و واگرا بیانگر همبستگی معنادار میان زیر مقیاس‌های پرسشنامه اخیر با پرسشنامه والدگری آلاباما بود. یافته‌های پژوهش حاکی از رابطه مثبت و معنادار میان زیرمقیاس‌های گرمی و محبت عاطفی، حمایت از خودمختاری و انضباط دموکراتیک با زیر مقیاس‌های مشارکت و والدگری مثبت از پرسشنامه والدگری آلاباما بود. این یافته با ادبیات نظری در مورد سبک‌های والدگری همخوان است. مطابق با نتایج این پژوهش‌ها حمایت از خودمختاری، گرمی عاطفی و انضباط دموکراتیک با سبک والدگری مقتدرانه یا مثبت مرتبط است که با درجات بالای پذیرش، ابراز عواطف مثبت و تعامل فعال با کودک در ارتباط است. در این حالت همکاری بیشتری بین والد و کودک وجود دارد و رفتار مشارکتی تقویت می‌شود. انتظارات بر مبنای توانایی‌های فرزند قرار دارد و والدین از افکار، احساسات و نگرش‌های فرزند خود مطلع بوده و به آنها احترام می‌گذارند (لیو^۳ و همکاران، ۲۰۲۲؛ گواگوسیسی و همکاران، ۲۰۲۲).

همچنین نتایج این بخش از پژوهش نشان داد که میان زیر مقیاس‌های انضباط تنبیهی، انضباط سهل‌گیرانه و دخالت مضطربانه با زیرمقیاس‌های نظارت ضعیف، انضباط ناپایدار و تنبیه بدنی نیز رابطه مثبت و معنادار وجود دارد. در واقع هم راستا با پژوهش رید و همکاران (۲۰۱۵) به نظر می‌رسد که نمرات بالاتر در زیر مقیاس انضباط تنبیهی با سبک والدگری مستبدانه که بیشتر تنبیهی، محدودکننده و

1 Walling, Mills & Freeman

2 Nelsen, & Lott

3 Liu

اجباری است مرتبط است. همچنین پژوهش نشان می‌دهد که انضباط سهل‌گیرانه با هرج‌ومرج و به عبارتی همان نظارت ضعیف در ارتباط است که در نقطه مقابل تعیین ساختار و کنترل رفتاری قاطعانه قرار دارد (سوننز^۱ و همکاران، ۲۰۱۰). همچنین تعاملات پر از دخالت والدین و کنترل بیش از حد و محدودسازی که از مشخصات سبک والدگری مستبد است (کوپنز و کیلمنز، ۲۰۱۹؛ گواگوسیسو همکاران، ۲۰۲۲) می‌تواند به نوعی با دخالت مضطربانه والدین در ارتباط باشد. بنابراین نتایج بخش روایی همگرا و واگرا موید عامل‌های پرسشنامه اخیر است.

پرسشنامه ابعاد و رفتارهای والدگری با هدف در نظر گرفتن تغییرات رفتارهای والدگری معاصر طراحی شده است. زیر مقیاس‌هایی چون انضباط سهل‌گیرانه و دخالت مضطربانه و حمایت از خودمختاری در بسیاری از مقیاس‌های پیشین به صورت مستقل قابل اندازه‌گیری نبوده‌اند و پرسشنامه اخیر امکان اندازه‌گیری این ابعاد را به صورت مستقل فراهم کرده است. در پژوهش اخیر تلاش شد تا ویژگی‌های روان‌سنجی نسخه فارسی پرسشنامه مورد بررسی قرار گیرد. پژوهش حاضر محدودیت‌هایی نیز داشت از جمله آنکه پژوهش از نوع خود گزارش‌دهی است و همچون سایر پژوهش‌های از این نوع ممکن است تا حدی تحت تأثیر اثر مطلوبیت نمایی پاسخ‌دهندگان قرار گرفته باشد. علاوه بر آن نظر به شیوع کرونا و جمع‌آوری آنلاین داده‌ها امکان بازآزمایی وجود نداشت و بنابراین توصیه می‌شود که در پژوهش‌های آتی این مسئله مورد توجه قرار گیرد. همچنین از آنجایی که پژوهش فقط در دو شهر یکی از استان‌های غربی کشور اجرا شده است توصیه می‌شود جهت بررسی بیشتر تأثیرات فرهنگی، این پرسشنامه در سایر نقاط کشور نیز مورد مطالعه قرار گیرد. از دیگر محدودیت‌های پژوهش اخیر می‌توان به دامنه سنی شرکت‌کنندگان اشاره کرد. پرسشنامه اصلی برای والدین کودکان ۳ تا ۱۲ سال طراحی شده است؛ اما پژوهشگران به دلیل عدم دسترسی به والدین کودکان پیش‌دبستانی از مشارکت والدین دارای فرزند گروه سنی ۷ تا ۱۲ سال در پژوهش خود استفاده کرده‌اند؛ بنابراین پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی روایی پرسشنامه در گروه سنی پیش از دبستان نیز مورد بررسی قرار گیرد. در مجموع نتایج پژوهش حاضر نشان داد که نسخه فارسی و ۲۹ گویه‌ای پرسشنامه ابعاد و رفتارهای والدگری از ویژگی‌های روان‌سنجی مطلوبی برخوردار است و پیشنهاد می‌شود که محققان و درمانگران از آن در فعالیت‌های ارزیابی خود با گروه والدین استفاده نمایند.

منابع

- آوردن، ف، رفیعی‌پور، ا، حاجی‌علیزاده، ک. (۱۳۹۶). مقایسه سبک‌های والدگری و خودآثرمندی والدینی مادران تک‌فرزند و چندفرزند گروه‌های سنی ۱۲-۶ ساله شهر بندرعباس. *فصلنامه مطالعات پیش‌دبستان و دبستان*. ۲ (۷)، ۶۱-۷۴.
 URL: https://soece.atu.ac.ir/article_11805.html
- سامانی، س. (۱۳۹۰). ویژگی‌های روان‌سنجی نسخه فارسی فرم کودکان پرسشنامه والدگری آلاباما. *روشها و مدل‌های روان‌شناختی*. ۲ (۵)، ۱۷-۲۹.
 URL: http://jpmmm.marvdasht.iau.ir/article_1108.html
- فدایی، ز، دهقانی، م، طهماسبیان، ک، فرهادی، ف. (۱۳۸۹). بررسی ساختار عاملی، اعتبار و روایی فرم کوتاه - شاخص استرس فرزندپروری (PSI-SF) مادران کودکان عادی ۱۲-۷ سال. *تحقیقات علوم رفتاری*. ۸ (۲)، ۸۱-۹۱.
 URL: <http://rbs.mui.ac.ir/article-1-171-fa.html>
- قلعی، ز، سهرابی، ز. (۱۳۹۸). بررسی رابطه سبک‌های فرزندپروری ادراک شده با بهزیستی هیجانی و بهزیستی اجتماعی دانش‌آموزان. *رویش روان‌شناسی*. ۸ (۷)، ۱۰۷-۱۱۲.
 URL: <http://frooyesh.ir/article-1-1183-fa.html>
- مینایی، ا، نیک‌زاد، س. (۱۳۹۶). ساختار عاملی و اعتبار نسخه فارسی پرسشنامه شیوه‌های فرزندپروری بامریند. *خانواده پژوهی*. ۱۳ (۴۹)، ۱۰۸-۹۲.
 URL: https://jfr.sbu.ac.ir/article_97546.html
- Boateng, G. O., Neilands, T. B., Frongillo, E. A., Melgar-Quiñonez, H. R., & Young, S. L. (2018). Best Practices for Developing and Validating Scales for Health, Social, and Behavioral Research: A Primer. *Frontiers in Public Health*, 6, 1-18. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2018.00149>
- Bornstein, Marc H. (2013). Parenting and child mental health: a cross-cultural perspective. *World Psychiatry*, 12(3), 258-265. <https://doi.org/10.1002/wps.20071>
- Bornstein, M. H., Putnick, D. L., & Suwalsky, J. T. (2018). Parenting cognitions→ parenting practices→ child adjustment? The standard model. *Development and psychopathology*, 30(2), 399-416. <https://doi.org/10.1017/S0954579417000931>
- Brislin, R. W., Lonner, W. J., & Berry, J. W. (1986). Field methods in cross-cultural research. *Beverly Hills: SAGE*.
- Byrne, B. M. (2013). *Structural Equation Modeling with Mplus: Basic Concepts, Applications, and Programming*. Routledge/Taylor & Francis Group.
- Chen, X., Fu, R., & Yiu, W. Y. V. (2019). Culture and parenting. In *Handbook of parenting* (pp. 448-473). Routledge.
- Essau, C. A., Sasagawa, S., & Frick, P. J. (2006). Psychometric Properties of the Alabama Parenting Questionnaire. *Journal*

- of Child and Family Studies, 15, 595-614. <https://doi.org/10.1007/s10826-006-9036-y>
- Frick, P. J. (1991). *The Alabama Parenting Questionnaire (Unpublished rating scale)*. University of New Orleans, New Orleans, LA.
- Goagoses, N., Bolz, T., Eilts, J., Schipper, N., Schütz, J., Rademacher, A., ... & Koglin, U. (2022). Parenting dimensions/styles and emotion dysregulation in childhood and adolescence: a systematic review and Meta-analysis. *Current Psychology*, 1-25. <https://doi.org/10.1007/s12144-022-03037-7>
- Goodarzi, M. A. A., Jalali, M., Pourahmadi, E., & Dehestani, M. (2020). Psychometric properties of parenting questionnaire (PSDQ) in a sample of Iranian society. *Archives of Pharmacy Practice*, 1, 155.
- Guadagnoli, E., & Velicer, W. F. (1988). Relation of Sample Size to the Stability of Component Patterns. *Psychological Bulletin*, 103(2), 265–275. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.103.2.265>
- Haslam, D., Mejia, A., Sanders, M. R., & Vries, P. J. De. (2016). Parenting programs. In *IACAPAP e-textbook of child and adolescent mental health*. (pp. 1–29). Geneva: International Association for Child and Adolescent Psychiatry and Allied Professions.
- Haslam, D., Poniman, C., Filus, A., Sumargi, A., & Boediman, L. (2020). Parenting Style, Child Emotion Regulation and Behavioral Problems: The Moderating Role of Cultural Values in Australia and Indonesia. *Marriage and Family Review*, 56(4), 320–342. <https://doi.org/10.1080/01494929.2020.1712573>
- Joussemet, M., Mageau, G. A., & Koestner, R. (2014). Promoting Optimal Parenting and Children's Mental Health: A Preliminary Evaluation of the How-to Parenting Program. *Journal of Child and Family Studies*, 23(6), 949–964. <https://doi.org/10.1007/s10826-013-9751-0>
- Kahraman, H., Yilmaz Irmak, T., & Basoku, T. O. (2017). Parenting practices scale: Its validity and reliability for parents of school-aged children. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 17(3), 745–769. <https://doi.org/10.12738/estp.2017.3.0312>
- Kidd, K. N., Prasad, D., Cunningham, J. E., de Azevedo Cardoso, T., & Frey, B. N. (2022). The relationship between parental bonding and mood, anxiety and related disorders in adulthood: A systematic review and meta-analysis. *Journal of Affective Disorders*. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2022.03.069>
- Kuppens, S., & Ceulemans, E. (2019). Parenting Styles: A Closer Look at a Well-Known Concept. *Journal of Child and Family Studies*, 28(1), 168–181. <https://doi.org/10.1007/s10826-018-1242-x>
- Kyriazos, T. A., & Stalikas, A. (2019). Nicomachus-Positive Parenting (NPP): development and initial validation of a parenting questionnaire within the positive psychology framework. *Psychology*, 10(15), 2115. <https://doi.org/10.4236/psych.2019.1015136>
- Lawshe, C. H. (1975). a Quantitative Approach To Content Validity. *Personnel Psychology*, 28(4), 563–575. <https://doi.org/10.1111/j.1744-6570.1975.tb01393.x>
- Liu, X., Zhao, L., & Su, Y. S. (2022). Impact of Parents' Attitudes on Learning Ineffectiveness: The Mediating Role of Parental Self-Efficacy. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(1), 615. <https://doi.org/10.3390/ijerph19010615>
- Lynn, M. R. (1986). Determination and quantification of content validity. *Nursing Research*, 35(6), 382–385. <https://doi.org/10.1097/00006199-198611000-00017>
- Martinez, I., Garcia, F., Veiga, F., Garcia, O. F., Rodrigues, Y., & Serra, E. (2020). Parenting styles, internalization of values and self-esteem: A cross-cultural study in Spain, Portugal and Brazil. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(7), 2370. <https://doi.org/10.3390/ijerph17072370>
- Nelsen, J., & Lott, L. (2010). *Positive Discipline for Teenagers, Revised 2nd Edition: Empowering Your Teens and Yourself through Kind and Firm Parenting*. Harmony.
- Pereira, A. I., Stallard, P., Roberto, M. S., Sousa, M., & Barros, L. (2021). Parenting and child mental health during the COVID-19 pandemic: An online study with Portuguese and British Families. *Revista de Psicologia Clínica con Niños y Adolescentes*, 8(3), 35-42. <https://doi.org/10.21134/rpcna.2021.08.3.4>
- Qian, G., Yang, S., Li, R., & Dou, G. (2022). The mediating effect of parenting style on the relationship between first-born children's temperament and psychological adaptation. *Scientific Reports*, 12(1), 1-7. <https://doi.org/10.1038/s41598-022-17897-3>
- Reid, C. A. Y., Roberts, L. D., Roberts, C. M., & Piek, J. P. (2015). Towards a model of contemporary parenting: The parenting behaviours and dimensions questionnaire. *PLoS ONE*, 10(6). <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0114179>
- Ryan, R., O'Farrelly, C., & Ramchandani, P. (2017). Parenting and child mental health. *London Journal of Primary Care*, 9(6), 86–94. <https://doi.org/10.1080/17571472.2017.1361630>
- Shelton, K. K., Frick, P. J., & Wootton, J. (1996). Assessment of parenting practices in families of elementary school-age children. *Journal of Clinical Child Psychology*, 25, 317–329. https://doi.org/10.1207/s15374424jccp2503_8
- Soenens, B., Vansteenkiste, M., & Luyten, P. (2010). Toward a domain-specific approach to the study of parental psychological control: Distinguishing between dependency-oriented and achievement-oriented psychological control. *Journal of Personality*, 78(1), 217-256. Retrieved from <https://revistas.upr.edu/index.php/educacion/article/view/13321>
- Stolz, H. E. (2014). Parenting Education. In *Family life education: Principles and Practices for effective outreach* (2nd ed., pp. 191–210). SAGE Publications, Inc.
- Temcheff, C. E., Letarte, M. J., Boutin, S., & Marcil, K. (2018). Common components of evidence-based parenting programs for preventing maltreatment of school-age children. *Child Abuse and Neglect*, 80(February), 226–237.

Psychometric Properties of the Parenting Behaviours and Dimensions Questionnaire in Iranian parents

<https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2018.02.004>

UNICEF. (2016). *Standards for Ecd Parenting Programmes in Low and Middle Income Countries*. Retrieved from https://www.unicef.org/earlychildhood/files/UNICEF-Standards_for_Parenting_Programs_6-8-17_pg.pdf

Verhoeven, M., Deković, M., Boddén, D., & van Baar, A. L. (2017). Development and initial validation of the comprehensive early childhood parenting questionnaire (CECPAQ) for parents of 1–4 year-olds. *European Journal of Developmental Psychology*, 14(2), 233–247. <https://doi.org/10.1080/17405629.2016.1182017>

Walling, B. R., Mills, R. S., & Freeman, W. S. (2007). Parenting cognitions associated with the use of psychological control. *Journal of Child and Family Studies*, 16(5), 642–659. <https://doi.org/10.1007/s10826-006-9113-2>